

САНА ОЛОХ

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

РСФСР КОМПАРТИЯТЫН ЧУРАПЧЫТААҢЫ РАНКОМУН
УОИНА НАРОДНАА ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҢЫ
СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 119 (7036)

1990 СЫЛ АЛТЫННЫ 4 КҮНЭ,
ЧЭПНИЭР

Сынаата
3 харчы

Саха Советской Социалистической Республикатын государственной суверенитетын туһунан ДЕКЛАРАЦИЯ

Саха Автономная Советская Социалистическая Республикатын Верховной Совета.

— автономная республика статуһа республика суверенитет бырааптарын хаарчахтыгар, правовой государство төрүт суолталыах принциптаргар сөп түбэһэтиин, республика социальнай-экономическай сайдыытын быһаардар буолбутун бэлиэтээн.

— республиканы РСФСР уонна ССР Союзун тэг бырааптаах субъектарынан ааҕан,

республика элбэх национальностоох норуотун бүтүнүттүн дьылланын иһин исторической эппиэтинэстээгин биллэрэн.

— РСФСР уонна ССРС бары норуоттарын суверенитет бырааптарын ытыктаан туран уонна Российской Советской Федеративнай Социалистической Республиканы уонна Советской Социалистической Республиканы Союзтарын сангатынан сайыналар иһин турунн.

— иһин быраабын Бүтүүн уопсай Декларациятын принциптаргар уонна аан дойдутааҕы билиини билииттэргэ правовой акталаах сөп түбэһиннэрэн.

— Республика бары норуоттара бэйэлэрин бэйэлэре быһаарынымыларыгар социальнай-экономическай сайдыыга, культурнай өртүнөн күүсэ сайдыыга, олохторун таһымын үрдэттигэ дьулуурдаахтарын уонна интэриэстээхтэрин этэн турдун.

Саха сиригн государственнай суверенитет дэһэр уонна Саха Советской Социалистической Республикатыгар уларытан тэрийэр.

1 ыстатыйа. Саха Советской Социалистической Республикага сангатытыллан тэриллэбит РСФСР састаабыгар киирсэн суверенитет элбэхтэригэр государство, иһин территориятыгар Уйук хотугу сир ураты таһымы айыллытын усулуобуйатыгар олохтор норуоттар исторической сайдыыларын хаачыстыгар үөскээбит итиннэ иһин гражданныра дьулурууларын көмүскүүр этикаларгар олохуран бэйэтин бэйэте быһаарынымытыгар сөп түбэһиннэрэн үлэлиир государство буолар.

Саха ССР-га суверенитет аһар бырааптыаһынан уонна государственнай билиини төрүттээччиһин республика бары национальностарын гражданныртан туһар иһин норуота буолар. Норуот толору былааһа Саха ССР Конституциятыгар олохуран билиини да, представительнай органынан — народнай депутаттар Советтарынан да олохтонон. Норуот латыттан Саха ССР Верховной Совета эрэ этэр. Билэр да политическай партия, общественнай тэрилтэ, атын бэлэхтөөбүтүлэр эбэтэр биирдиилээн киһи норуот аатыттан этэр бырааптарга суох.

Саха ССР тэг бырааптаах атын субъектары кытта федеративнай дуогабар түһэрсэр уонна атын республикалар кытта бииргэ Союзнай дуогабарта кыттар.

Саха ССР, көмүл өртүнэн, дуогабарга олохуран РСФСР итиннэ ССР Союзун быһаарымыларыгар бэрлидэбит уонна республика кыттыгынан олоххо илдьэриллэр боломуочуулартан ураты. Бэйэтин территориятыгар государственнай былааһы толору бас билэр.

2 ыстатыйа. Саха ССР Конституцията РСФСР Конституциятын, ССР Союзун Конституциятын ыстыгытыр уонна республика территориятыгар баһамдыр көмүлүүр быраабынан туһанар.

Саха ССР Верховной Советын таһымынан сокуону олохтуур, ситэриллээх уонна судейнай былааһы таһымы республика государственнай үлэтин конституционнай принциптэрин буолар.

РСФСР уонна ССР Союзун быһаарымыларыгар көмүл өртүнэн бэрлидэбит боломуочууларга сөп түбэһиннэрэн ылыллыбыт РСФСР уонна ССР Союзун Сокуоннара Саха ССР территориятыгар үрдүкү юридическай ситэллээхтэр.

РСФСР уонна ССР Союзун акталаарын, республика норуотун суверенитет бырааптарын утарар буоллахтарына, республика Верховной Совета олохтохтор. Онуук түгүннэргэ Саха ССР, РСФСР уонна ССР Союзун иһин ардыларыгар үөскээбит хайдыһымдар Федеративнай уонна Союзнай дуогабардарынан олохтонон бэрээдэһинэн быһаарыллаллар.

3 ыстатыйа. Саха ССР бэйэте граждандооһах уонна республика территориятыгар итиннэ иһин тас өртүгэр олохтор бэйэтин гражданнырын чинэһин, достоинстволарын, доруобуйаларын, сокуоннай интэриэстэрин арагыччылыар. Республика территориятыгар олохтор бары гражданныра уонна граждандооһа суох дьоннорго иһин быраабын Бүтүүн уопсай Декларациятынан, РСФСР, ССРС уонна Саха ССР Конституцияларын.

Саха ССР тылы туһаным, культураны уонна үөрэхтэһини сайыннарын туһунан Сокуоннары олохтооһунна бонпуростары бэйэте быһаарар. Саха уонна нуучча тыллара республика территориятыгар государственнай тылларынан буолаллар.

4 ыстатыйа. Саха ССР Саха сиргэр олохтоох Хоту сир ардыах ахсааныах норуоттарыгар киһилэр үйэ-саас дугары олохтор айгаларын, бэйэлэрин бэйэлэре салайынымыларын, политическай уонна правовой тэг бырааптаах буолууларын төлүөн хаалларыны национальнай-территориальнай тэриллэллэри олохтоон хаачыһар, национальнай, экономическай, культурнай уонна тас өртүнөн күүсэ сайдыыларга усулуобуйаны тэрийэр. Хоту сир ардыах ахсааныах норуоттарын тылларын киһилэр олохтор сирдэригэр официальной тылларынан биллэр.

5 ыстатыйа. Саха ССР экономическай систематын төрүтүнэн, таһынай уонна интеллектуальнай бас билиини киһилэрэн туран, бас биллэн араас формалара буолаллар.

Республика территориятыгар сир, сир баайа, уу, ойуур, үүнээйи, хамсыыр-харамай, айылда онтон да атын ресурстары, салтын куйаара уонна континентальнай шельф бүтүнүттүлэр республика бас биллэтинэн буолаллар.

Производство средстволарын уонна үлэ түмүктэрин бас биллэн Федеративнай уонна Союзнай дуогабардарга уонна Саха ССР сокуоннарыгар олохуран быһаарыллар уонна сүрүннэрэр. РСФСР-ы уонна ССР Союзун кытта дуогабардарга киллэриллэбит төртөн ураты республика территориятыгар баар бары предприятиелар, тэрилтэлэр уонна учреждениелар Саха ССР дьаһайымытыгар киирэллэр.

Саха ССР территориятыгар баар предприятиелар айылда уонна үлэ ресурстарынан туһанааларын

Саха ССР государственной суверенитетын туһунан Декларация олоххо киирдэ

Саха АССР уон иһинс ытырыылаах Верховной Советын иһинс сессията бу дьыл баладан ыйын 27 күнүгэр Саха Советской Социалистической Республикатын государственной суверенитетын туһунан Декларация олоххо киирбитин туһунан уураах ылына. Онуо Саха Советской Социалистической Республикатын государственной суверенитетын туһунан Декларация ылыллыбыт күнүттэн ыла олоххо илдьэриллэр ыйылына. Уурааха ону төгө республика государственнай былааһын үрдүнэ органы «Саха Советской Социалистической Республикатын Верховной Совета» дьин ааттара биллэриллэнэ.

иһин төлөбүр киллэрэллэр, валютаны үлэһэн билэрэллэр, бюджетна полук голүүдэр.

6 ыстатыйа. Саха ССР территорията үлэһиллэбэт уонна республика Верховной Советын сөбүлэнтэ суох уларытылаах итиннэ туһанымла суохтаах.

Олохтоох Советтар, государственнай былаас органдарын быһытынан, киһилэр дьаһайымыларыгар бэрлидэбит бонпуростары быһаарар бырааптаахтар, республика, федерация уонна бүтүн Союз үрдүнэ суолталаах проблемалары дьүүлэллэнэ кытталлар.

7 ыстатыйа. Саха ССР Федерация атын субъектарын кытта быһааччы экономическай, онтон да атын сыһыаннаһымдары, кыраһымыса таһынаагы государстволары кытта экономическай итиннэ культурнай сибээстэһиллэри бэйэте олохтуур. Бэйэте бас билэр валютнай фондатын тэрийэр, ол кээһинэ РСФСР-ы уонна ССРС-ы кытта дуогабардарга ыйылар.

Республика территориятыгар баар бары предприятиелар уонна тэрилтэлэр республика бас биллэтин итиннэ айыллытын ресурстарын туһанымга олохторбут тас экономическай үлэлэрэ киһилэр халла бас бэрлидэлэриттэн тутулууга суох Саха ССР сокуоннарынан сүрүннэрэр.

8 ыстатыйа. Саха ССР бэйэтин государственнай экологическай программаларын толорууга кыттар.

9 ыстатыйа. Саха ССР бэйэтин национальнай-государственной тэриллэтин Саха сирин гражданнырын бадаларыгар олохуран бэйэте быһаарар бырааптаах, бэйэтин административнай-территориальнай таһымылаах бонпуростарын бэйэте быһаарар.

10 ыстатыйа. Саха ССР советской федерацияны суверенитет социалистическай государстволар союзтарын быһытынан сангатытан уонна малдыттын тупсаран билэрэр иһин турунар. Саха сирин гражданнырын иһин политическай уонна экономическай өртүнэн бэйэтин бэйэте бас биллэтингэр сокуоннай дьулурууларын нарылар атааннаһымдарын, өстөһүүлэрин уонна иһирээтигэ киириилэрин күөртээһингэ иһин да туһаным суохтаах, норуоттар иһин ардыларыгар сыһыаннаһымдары сөптөөх оноруу, интернационализмга уонна норуоттар доһордохууларыгар тирээһин тэг бырааптаах буолууну олохтоон сымалыгар эрэ туһанымлаахтаах.

Саха ССР бары гражданнырга, Саха ССР Конституциятын тутуһан үлэни кытар политическай партияларга, маассабай хамсааһынарга уонна религиознай тэрилтэлэргэ государственнай уонна общественнай дьыдалалары салайымга кытталларыгар тэг бырааптаах буолууну мөккээлиир.

11 ыстатыйа. Бу декларация Саха ССР сана Конституциятын онорууга, РСФСР-ы кытта дуогабары түһэрсинэ, Союзнай дуогабары түһэрсинэ кыттыга, республика законодательствотын тупсаран иһингэ сүрүннэрэн буолар.

Саха Автономная Советская Социалистическая Республикатын уон иһинс ытырыылаах Верховной Советын иһинс сессиятыгар ылыллына.

Якутская к., 1990 сыл баладан ыйын 27 күнэ.

ССРС Верховной Советын сессиятыгар

МОСКВА. (ССТА). Дойду Верховной Совета алтынны 1 күнүгэр Союз бас көмүлүн уонна религиознай тэрилтэлэр тустааһан ССРС Сокуонун ылыныа. Бу событи иһиннэ парламентарийдарыгарга Советской Союзун үлэлиир араас религиознай конфессиялар представительлэрэ кыттылаах улахан үлэ ытылыабыта. Таһараны итэрһар уонна итэрһибэт көмүлүү

гражданныр Сокуон бырайыгын аһааһын дьүүллэһин хаачыстыгар маассабай информация средстволарыгар, араас общественнай тэрилтэлэргэ киллэрбит үгүс санаалара эмне учуоттанылар. Санта законодательнай акт ылыллытынан сибээстэн ССТА парламентскай корреспонденция Леа Зверев суруйар: Советскай Союз — та

һараны итэрһибэт государство, ол эрэри итэрһибэт ытыктабыллаахтык сыһыаннаһы — юм эрэ дьулура буолбакка, Сокуон бастыыр-көмүлүүр обществотын арахысынат бэлиэтэ. Бу этилэр догмуон религиознай тэрилтэлэр государствоны кытта сыһыаннаһыа үгүс ахсааныах бонпуростарын быһаарар эрэ буолбакка, ону аһан бийтиг законодательствотын сүбээс көмүлүүр бонпуростарын сүрүннүүр аан дойдутаагы быраап нуормаларыгар сөп түбэһиннэрэр. Сокуон иһингэр бука (Бүтүүтүн 2-с стр. көр).

РАЙСОВЕТ СЕССИЯТЫН ЫҢЫРЫЫ

Райсовет президиуми народнай депутаттар сүүрбэ биһирэс ытырыылаах оройуонааҕы Советтарын уочараттаах үгүс сессиятын 1990 сыл алтынны 18 күнүгэр сарсыарда 10 чаастан ыгырарта быһаарда.

Сессия көрүүтүгэр манньк бонпуростар киллэриллэллэр:

1. Народнай депутаттар оройуонааҕы Советтарын структуратын туһунан. Народнай депутаттар оройуонааҕы Советтарын председателэ Г. М. Сысольгана иһиннэрэн.

2. Сүүрбэ биһирэс ытырыылаах оро-

йуонааҕы Совет депутаттарыгар быһаардааччылартан киирбит насаатар тустарынан. Дакылаатчыт — райсовет исполкомун председатели солбуһааччы, райпан председателэ В. Н. Новгородов.

Сессияда сельсоветтар председателлэрэ, партия уонна комсомол райкомнарын эппиэттээх үлэһиттэрэ, райсовет исполкомун отделларын сибидиһкалара, совхозтар директордара, парткомнарын секретардара, профкомнарын председателлэрэ ыгырыллылар.

Райсовет президиума.

(Бүтүүтэ. Иинин. I
стр. көр).

Бары — таңары 17353-
 йәзгичиләр 2800-17353-
 таңа

Бары — таңары 17353-
 йәзгичиләр 2800-17353-
 таңа

байсангүй даганаа, үүс-
ра дүнгийн үлэгнүүр
даганы—биг тэгнэр. Са-
ба бырахтаха, урут д-
нтиник бэрдэн баар
д эвэрн байдал суол

та атгызмга бариллэры
буолаары буолан мэддэ
хамма барытыгар өдөөх
түт-төйдөөхтүк буолбак
ка. Үтүс тагары дьылаа
рыи урусхаллааһыны
культувай туугуутары итэ
дэттэн быдан ыраах сыал
ларга туһаныны да са
һаан көрөр сөн. Сөнүө
быйрагытын килэһэрэн ту
ран, парламент законодо
телствога комитетын чи
һэһэ ССРС пародиа

депутата А. Е. Семенов
бэлгэлээбитин курдуу
«атенизм бичиги дордубу
гугар бичиги олохпугу
бүтүнүүтүн үүнэ-тэнийн
суох идеологизациялаа
лзы көстүүтүн буолб
73%

Билгийн правовой о
тунга государство ате
тической таришлалар
убулзхинигар хяахга
обуудлаа тураллар. Ит
принципиальный сан

Аны редигиознай ү
рилтэлэр киинэлэр устaa
гаре регистрaциялаама
түтүктэтэи юридическaй
спрей статусун ылаалта
Ол араари регистрaциял
аама оинун тарилта бай
тти бас билитигэр ба
раабын битэргэттэрэр с
иалаах ара буоллаары
аамаары. *См. также*

наах түүгчтэй байх
най сулуушалгахтар
лигиознай үлэг-хамнас
кыттар быраантар
олоххо кидтэрэр бэл
һыанһа буолла. Рели
гиозай тархытар, у

дир, граждaннарға аба-
бастабыллаах сыйла-
туаратыйлар. Духовни
заветинелар үзәнәзәр
ларин быраңитара совет
ский үөрәх заветинел
рын студентарын быраң-
тарын кытары тәңизә
лиңиз. Күңг кыахтар
религиознай тариталла
үтүенү онгорор уонн
культурнай-сирдатар үл
дә-хаммаска кыттын
мәддәар.

Биднийг судургуа ур
на нус-хана суух нэин
санга Согуон бийнги о
цествобитын сомоболо
хунга нөмөдүүдэ диг
толору бйраантаахты
бигэрсэтнэххэ сөл

председатель избит Гаври
Гаврильевич Кузьмин
талия

«CO» кopp.

Төрөөний сессиялар (Кылааннаахха, Болтоного-Сыланга эмнэ буолулар. Сельский Советта председателиринэн таллыннылар: Кылааннаахха — Герман Иванович Егоров, Болтоного-Алексей Михайлович Слепцов. Сыланга — Владимир Николаевич Кривошапкин. Кинилэри сол буулааччыларынан Арыылаахха Евдокия Матвеевна Попова, Болтоного Мария Дмитриевна Макарова быыбардаһынылар. Сыланга председатели солбулааччы дуоһунастар кистэлэҥ кулаастааһыныга киндэрилдибиткини кандидатураттан талылар да Байылар куулаһы ылбата, Онон киниин талыы түһүбүн боппуроо сельсовет аһагы сессиятыгар өссө тугу киндэрилдиэ.

Чакыр арендаан прел- састаалтаах президиуму мунист П. П. Попов ман Манна дабаны кистэлээр
прятываемы бырабылман талла тулаларан кусталарыг

ныстын председатели И. А. Филиппов, А. М. Куриндин, Солонжа талбайна тугуу специализиыг бийлэлтийн саяалалыг дээшлэлтэй сүвүүдэр туруурагтар кыахта биз ризэлт дотон этин киллэрдэ. Ону депутат А. Н. Адамов айаагэ.

[illegible]

Сөсөн тобус миниттэн

А. САРГЫДАЕВ

Вахсы. Сельсовет сессията буолуон хас да хонук ияниги сойхон парткома (секретарь Н. Н. Пандинский) кадры суу мэрэдэһингэ анал комиссияны улаатта. Комиссия бу бопхуруска наһиэнаны санаатын үөрөттө. Ол түмүгүнэн сессияда байатын этиилэригэ ыларды.

Сельсовет председате-
ли талы туунан бол-
пурос, билден турар, бу-
винне, ити дуоһунаста
үлээбит В. Г. Оконеш-
никова үлэтигэн басхо-
дуурга көрдөһүт сайа-
бытынанката ылынылты-
бытын уюна исподком-
боломучуһата тохтоуту-
дубутун кэнигитин бэрү-
дүнэ. Партиком комис-
сията Чыапсара отдело-
нистын арендатора, ком-

Ити кэиниттэн депутат С. И. Барашков Толоон улаастагыны быыбардааччыларын аатыгын тыһылар. Киня ити дуоһунаска бу исполкомга председателинэн Н. И. Решетников саамай сөптөөх дилэ этэр. Овоңкытагы куоластааһыыга депутаттар ити икки кандидатураны киллэрэлэр. Түмүк маньык: П. П. Попов иһин—14 куолас, Н. И. Решетников иһин—9 куолас. Депутаттар баһыйар үгүс куоластарын ылан, Бахсы сельсоветын председателинэн **Петр Петролович Попов** быыбарданар.

Бахем — I тых, кинит-
тэн элбэх нэрилгэнийн
дэх улахан сельсовет.
Онон председатели сол-
буйнаачы босхолонон
(хамнастайх) улаалнахтээ.

яамдлагаа өргөтгөх
 нийгмийн даатгалын
 үнэ, соёлох нийгмийн
 мөхөөгч Н. Н. Хон уул
 на Басхы ороолуудыг
 учууртала С. Н. Варашков
 Түмүгэр, депутаттар ба
 нийгэр алхх нууластарын
 ёмал, сельсовет предс
 едательн солбуулагчдын
 Кэри Ивондэв К.

Сессия президиуму
талла. Ол састаабыгар
11 кижин икпрдэ,
Г. ПОПОВ

Холтодо. Сессияда сел-
совет 25 депутаты тата-
лэт-нэ кыттына. Кинилэр
президиумунан сайлавы
структурататар кирирге
быһардылар. Совет
председателинан бу дуо-
бунаска үлэти сылдыр
Роман Романович Иванов
бигеретилинээ. Сессия
күнү солбуйааччытынан
бу минизгэ ийдирилли-

СЕЛЬСОВЕ

Чакыр арендага пред-
приятнетын бырабылман
патын председатели И.
А. Фелипов А. М. Ки-
риллина Солекка талбаа-
га, тартып, ошолорго кы-
лашты.

бул үчүн специалдык
былымдын саралабы
дыкатын сүйөөр ту
руорарыгар кыякта биз
риздин дин этин кил
здр. Ону депутат А. Н.
Аламов айаар.

[illegible]

Сөсөн тобус миниттэн

А. САРГЫДАЕВ

Вахсы. Сельсовет сессията буолуон хас да хонук ияниги сойхон парткома (секретарь Н. Н. Пандинский) кадры суу мэрэдэһингэ анал комиссияны улаатта. Комиссия бу бопхуруска наһиэнаны санаатын үөрттэ. Ол түмүгүнэн сессияда байатын этиилэригэ ыларды.

Сельсовет председате-
ли талы туунан бол-
пурос, билден турар, бу-
винне, ити дуоһунаста
үлээбит В. Г. Оконеш-
никова үлэтигэн басхо-
дуурга көрдөһүт сайа-
бытынанката ылынылты-
бытын уюна исподком-
боломучуһата тохтоуту-
дубутун кэнигитин бэрү-
дүнэ. Партиком комис-
сията Чыапсара отдело-
нистын арендатора, ком-

Ити кэиниттэн депутат С. И. Барашков Толоон улаастагыны быыбардааччыларын аатыгын тыһылар. Киня ити дуоһунаска бу исполкомга председателинэн Н. И. Решетников саамай сөптөөх дилэ этэр. Овоңкытагы куоластааһыыга депутаттар ити икки кандидатураны киллэрэлэр. Түмүк маньык: П. П. Попов иһин—14 куолас, Н. И. Решетников иһин—9 куолас. Депутаттар баһыйар үгүс куоластарын ылан, Бахсы сельсоветын председателинэн **Петр Петролович Попов** быыбарданар.

Бахем — I тых, кинит-
тэн элбэх нэрилгэнийн
дэх улахан сельсовет.
Онон председатели сол-
буйнаачы босхолонон
(хамнастайх) улаалнахтээ.

яамдлагаа өргөтгөх
 нийгмийн даатгалын
 үнэ, соёлох нийгмийн
 мөхөөгч Н. Н. Хон уул
 на Басхы ороолуудыг
 учууртала С. Н. Варашков
 Түмүгэр, депутаттар ба
 нийгэр алхх нууластарын
 ёмал, сельсовет предс
 едательн солбуулагчдын
 Кэри Ивондэв К.

Сессия президиуму
талла. Ол састаабыгар
11 кижин икпрдэ,
Г. ПОПОВ

Холтодо. Сессияда сел-
совет 25 депутаты тата-
лэт-нэ кыттына. Кинилэр
президиумунан сайлавы
структурататар кирирге
быһардылар. Совет
председателинан бу дуо-
бунаска үлэти сылдыр
Роман Романович Иванов
бигеретилинээ. Сессия
күнү солбуйааччытынан
бу минча испитимни

Р. СОФРОНОВА.

«Мугудай» совхоз бийд бүтэйдээний бопурууруунаа баалаа даяагтанаа. Ойно шөфгээх тарилталар көмөлөрө улаан. Барыта 23 км усталаах сага бүтэй тутулуна. Олор аналлара—хөдүүнэ мэтчирингтэн араарыа. Шөфгээх райсовет испаномуму апарата 4. Чураалчы орто оскулатын коллектива 4, совхоз бурдугун зенота 5, олохтох Мугудай орто оскулатын үерэнзэччиллэрэ 10 км усталаах сага бүтэй тутан дьэргэттилар. Кинилар маһын содогуунаааһыны, атын бары үлэтин бэйэлэрэ мыттылар. Бүтэй бадалаларын, сөрдүлэлэрин таһыага совхозтан тракторынан көмөлөтүнэрдилэр.

Итин таһынан совхоз Тольдодуу отделениенгар Чураалчы орто оскулатын кууһунна 10 км усталаах бүтэй өрөмүөнүнэ.

CO₂ Kopp.

1990 с. алтынны 1 күнз.

1.
«Бары бүтүүн хонисхай эбэһинэс туһунан» ССРС Союкунар уонна ССРС Оборонатын министриы бирикээһингэр олоһуран Саха ССР Чурапчы оройуонун территориятыгар 1990 сыл алтынньы 15 күнүттэн алтынньы 18 күнүсэр дьэри гражданныа ССРС Сэбилленилээх Күүсэригэр дыһытээх байыанный судуспалаа ыһтырғы ыһыллар.

[illegible]

3. ССРС Сэбилэнгилдэх Куустэригэр
Дыгилгээх байыаннай сулууснаа ыгы-
рылмалхатаах бари гражданныр проли-
ной участанка, народнай театр дэлэти-
гэр, топчу бодьоммут куугур уонна
чааска бэбнэскэа ыйаллыбыл доку-
муоннары иддэа кэлиэхтэрэхтэр. Дыг-
илгээх байыаннай сулууснаа ыгырынта
кэлэр туһунаа бэбнэскэни түһүтэх
гражданнар тус бабаларин туһулуур

1996 Чурагчы с.
документтардаах 1990 сэл алтынны
18 күнүгэр оройуоннаахы байланы
номдосарыныа нэтер эбэһинэстэхтэр.

4. Чуралчы оройуонун территориятыгар бистах кэмтэ гэдэ сымдар дьиниэхэ байыаннай сулууспада ынырыллар саастаах ыгырыллыахтаах бэри граажданнар бастайааннай олорор сирдэригэр утамыбакка тоннуох уонна призвийной комиссияны барара поинскай учуонка тулар оройуоннаагы байыаннай комиссариаттагыгар тиийэх тустаахтар.

Дэлгэрэх баймалтай судлуудаа ыгы-
рыгаа бариматгаар хэлбэтэх эбэтэр
призывной учаастаа кэлэртэн куотуар
гражданнар тутулла сыхдыр законода-
тельствоа сон түбэһиннэрен эппэтиги-
н сүтэлээр.

«Бары бутгуун зониской эбэһинэстэ туһунак» ССРС Сокуонутар олохуран предприниматель, үчүрүдөннөлөр, тэрилтэлэр, сөйхөстөр уонна үөрэх заведение-ларын сайааыаччылары ыгырыгына ыыл-дыорка наада буолар кэинэ ыгырыл-лааччылары үлэттөн (үөрэхтэн) боско-дуур, ыгырыллааччылары командирон-наттан төттөрү ыгытар уонна кинилэр призывной учуастанка бириэмэттэрэ та-лалларын хаачыыйар эбэһинэстээхтэр.

аннай комиссара майор **ТРИПКИН.**

Бу бонтуруоһу быһаарым үрүү илгэни, эти дэлэ-
тнэгэ биэр сүрүн төһүүнэ буолар. Сүөсүбүттэр
үлэһиэр Усулудубайаларын хайдах тэрийэртэн киин-
лэр настроениелара, үлэҥэ түмүктэрэ быһаҕчы
тутулуктанарын билэбүт. Онон сибээстээни быһылгы
кыстыкка киинригэ сүөсүбүттэри хааччылыһыны
тупсарыһа туох оҥоһулдан кэлбитин туһунан би-
һиги корреспондентимык соххоһтар салайар үлэһиттэ-
рин кытта кэпсэтинниги мантан аллара баччааттинбүт.

И. И. Филиппов,
Карл Маркс затынан со-
хоз директоры:

— Сүөбү интинигэр үлэһит илин тийбэтэ — Уруккуттан бары да ыалдьар боллуруоспут, Фермада үлэһилэр усулуобуйаны тупсардакха, үлэһиттэри көрүлээһинигэ болжоттону уурдакха эра ити боллуруос быһаарыллыа сөн. Бу хайысханы тутуу-бан соххоз салалтата ба-лай да үлэни ыһтар. Ол курдук, быһыл тохсуу-һуттан ыла ыһыһыксыт-тар хамнастарыгар 30 бырыһыан эһин төлөбүрү олохтоотубут. Бастааһы-най үлөлөтчиллэргэ муу, мас тизийтлэһини өрө-күөтүттан 50 бырыһыан соххоз уйунар. Дың гут-талларыгар көмө оҥоһу-лан эрэр. Быһыл үлэ ветераныгар А. Н. Карда-шевскийга дыэттин көң-дөйүн таһааран биэрдибит.

Визитни П. А. Боякинов-ка көмөлөшө сындыабыт. Улахан болжолто ас-нуоланы бүтүрөн саят-улааны калыптаткыс уу-руллар. Олорор дөңдөлөрүн электрэнергияны туу-налларын толуктурун со-вох уйунар. Маань мууны-омтө босхо тийтерэбиң.

Сохоһу кытта Агост-барданан саят улааны калыптаткыс биир би-риимэлэх көмө быһы-тынан 1000-дө сох, ба-рыллар. Оттук маанын, электрэнергияны босхо тууналлар. Барыстугуй-дөм тэриилер каады-паччылар сөхсөккөчү-уочараттаан үс сый ки-ни-ин паччылаалар. Үс

саяхат дээр дундаарда-
бан 12 юм, ол ахсэр
Дирингэн мэргэжи Нэ-
сөтсөхадлар, оро садитан
Т. Т. Калитинова, ба-
лангидтан Н. П. Никифо-
рова уе. д. ч. калдилар.

Улэвирин усулуобуйан
гунсаринга беймт үлэ

барда. Тойгүрэгтээх көмөлөнгөсүгэр. А квартираллах дийз капиталлаадыз өрөмүөннээ, ийиттөн-табыттан элсэйдэнэ, ууһан йитиһиллээ. «Эрчимгэ» бу күнүсүгэ ТСН киддэ-риллалта бүтүө, Уоһсайһан, бары хотонноро өрөмүөн барда. Ол эрэзэр йарахаттар, бийан, Мэдэ-йин, болууруостар билгит да элбэхтэр. Дьон үтүгүн, киддэһиндээх.

А. В. ЕФРЕМОВ. Су-
бурууснай аатыннан совхоз
директора:

— Бывал Болтиское
П. Ф. Платонов аренда-
лар биригээдэтэ 60 миз-
тэлээх сага хотонго нис-
тээхыи саяалаатэ. Хатылы

га А. Н. Константинов са-
лаар бичигдэдэг 80 суу-
ну турар сайн хогонугар
нөөрд. Сугулаан фермат
шингэн илгээсэлэнг
Тийгээххэ 4 квартир-
лах днэ бүтэн бэлэм
турар. Сүсүүлгтэр олох-
омхот, эрэлтнэриин

бары туһаналлар. Окуу-
ланы бүтэрэн кэлбиттэрэ
бырыһманынан хамнаста-
рыгар, эбии төлөбүр оҕо-
лордур.

Быйыл сайын сүүсүүт
тэргэ хотугтан 40-ча ус-
тууна киис, кырса бэргэ-
бэлэрт адалан атылаа
тыбыт. Сайынны быһа
этинэн хааччыадыбыт. 1,5
центнер үүтү бөхсө уон-
на итчиэнни атыагыгар
биирбөт.

Хатылыкта бу күнүртө сана балыкка үлгү ишird. Ошшо араас оборудовани атынаа балыкларга 20-ча тмф. солс. бирдиди. Сүсүбүттэрибт эм

тэнгэлдэргидэр усу

А. П. ЕФИМОВ,
гос. отделением управ-
ления:

— Фермаларбыз үлөнтүрүн усулусобуяларын тутсарыкта кыяллар өңдүүлөр даяхса сөң. Дыңаз, электрэнергиядан боско гуаңалалар. Сыл устатыгар 1,5 центнер угуу амяд боско бирэбэйт. Этнэң атыгытыгар хаичынабыт. Көтөх сөүһүлэктэргө, сылы толору үлэлябэйт бурдлахтарына. 2-лин тонна оту боско бирэбэйт.

[illegible]

Нуостара ууаастага — биһиги оройуо-
мун Уус-Майаны кытта биһи кыраныс-
сатыгар баар чыссын дойдун. Манна Бэс
Күүлүтүг баара-суора биһи сытан ордун
кэн иһигэр албэх үлэ ытыктыына.
Ыраах Воронежскай уобаластан кэлэн
уэлдир Олег Борисович Неумологов са-
лайар тутуутун биригээдэтэ Бэс Күүлүн
аныгы тууунан букатын атын көрүн-

нээгэ. Тутгаачылар ортолоругар араас идэлээх дьон баадалар. Николай Леопольдович Пушкинский—биргээдэ тутах пийитэ, механик идэлээх. Киши итгэтэр системаны тангай огорууга үтэлэбир. Учасатанна баар техникалары оромууһунанитан эмнэ туора турбат.

Синиока: Н. Л. Пушкинский,
Т. Кардашевский фотота.

Нэлдлийнхний олох
данах өнгөтүн хяачны
йар комбинат — оройн
бүр бөдөн промшлын
най тэртэтэг. Ини сн
ахсын бородуусуаы
огоруу нэмэлтн үрэл-
тн, нэлдлийнхээ өнгө
огоруу корүгүн элбөг
нйар. Хөлбүр, бу дьл
тогус мийнэр 544.9 тнх
солк. бородуусуаы
өгөрөр сорултаадын 30.8
тнх. солк. абарда. Ит
алснпэт снл тунааинал
эзлнн нтта тннээтэхх
15.5 тнх. солк. элбөх
Ол нннэр нэлдлийнхээ
өнгөү огоруутн снл үс
нварталын устатыг-р
528.5 тнх. солк. нлн-
рөр былааннаадын 572
тнх. солк. уу харчнн
төтөрдө. Олон ннөрүү
нн баара-суога 3.7 тнх
солк. нлдлийнхнн.

Тыя сирин олохтоохто-
ругар сэл тобус айыгар
147,3 тыһ. солк. өгөн
онотор сургууадын 9,0
тыһ. солк. аһарда. Ит-
ааспыт сэл туһаннаах
мэминээдэттөөр 1,4 тыһ.
солк. кыра. Ол эрэри
нэбиллэннэттөн быһаччы
үп киринтэ 46,4 тыһ.
солк. эрбөх буолла. Итин-
тэн көсүрүтүн, комби-
нат салаатата тыя сирин
нэбиллэннэттөн олох-дьа-
һах өгөлөрүнөн хааччы-
йыһаа быһыл сэлтөөр
болгоноттон хууһаах.

Быгдлан тоёо дагана
снба быраван туолбу
нурдугун ийн соро
снхтар снл тобус айы
наары сорулахтарн
ннйбатылар. Холбур
бнр саамай улахан бы
лааннаах атах тангалы
оромуочнуур снх тнз
днлнбнт соруадын 12
тнл, солк толорбото
Ити сүрүн бнрчнннн
нн матырынаал снт
нэлбэтэгэ, сайынгы нй
ларга ннннннннннн
сннал кннрнтэ арыйа
буолбуттар. Ол эрээрн
онгонн ннннннннннн
тохторун хаччкыын со
рудаа 5.7 тнл, солк то
лорудубатах. Ити аа
снх улннннннннннн
га бннннннннннннн
днлбэтхтарн, ннннн

сэлдэн санаагн ылба-
тахтарын туоһууур. Ог-
тон номбинт Сылдана-
гн филнаагн үлэиш-
тэ: бийгн савэ өрөйгн
кишнээр кинрэн үлэ-
эиш, нэбилданаа киа-
гн бийгн албэи тогору-
үтүкэннээх холобурдана
баара кингн таргас-
ылданах.

Сандааныт бэйэтин ма-
тырыһаалынан атах та-
һаһы тэҥн, бэрэһини
аттарыы, тулсаран оҕу-
руу быһаһаннара бэлэчэ
аварымадыбыт. Оттон туу
уонна тирин таҕастары-
нан иһиллэһиһиин хаач-
чыһыы 4,3 тый, солк. то-
лорулаубата. Сайынны
ыйдарга баттады кыры-
һааччылары бала уонусу-
кача ыһыты түмүгэр па-
ринмакерынай сыах 9 ый-
дааһытын 0,8 тый, солк.
кыйабыта.

Комбинат быланчы оморор дьэалары, туттуга уонна өрөмүөнээһинигэ, телевиэордары, радиоолпаратуралары, холодиһниктары, дьэага-уонна туттуллар прибордары, чыһына, транспорт средстволарын өрөмүөнээһинигэ соруады нуоһары суотутар аһара толордо. Холобур, инбэһингоруу 7.3, оморор дьэалары тутуу 3.3, транспорт средстволарын өрөмүөнээһин 8.8, телевиэордары, радиоолпаратуралары өрөмүөнээһин 4 тыһ. солк. аһарытына.

Калыпчыг сыяктарга нэ-
тилизиньвек олох-дьаах
өтөгүнэн хааччылар ком-
бинат өйөнү оторуу ку-
рукварын эбэттэн иһэрэ
биирэннээ эрэ сеп. Хо-
лобур, өдө тэриэтэлэри-
тэр, аскулаларга мьэбэл-
лэри арумуннэринин кил-
лэриллэбитэ туһааннаах
тэриэтэлэр үлэлэрини тап-
чытыта муолдай. Бу кө-
рүгүнэ сыя 9 ыйыгар 2,1
тыһ. солк. быйааннаах
абит буоллахтарына, 1,6
тыһ. солк. аһардылар.
Ригуальный өтөгөлөрү өтө-
руу сорууда 10,6 тыһ.
солк. куоһардынна. Ви-
ленин, ордуң оройуон

[illegible]

Выймагьтан комбинат тепличада огурсуну, сибинини үүннэрини, сибинини истинин дьарыгарда, ону таһынан илэи ынар ынар тутта. Бу—үчүтэй савалааһын. Итинги оҕоһуллубут борохунсубаларынан комбинат тил торус ыыгар 3.2 тыһ. солн. иллэрини, тээгин 4.4 тыһ. солн. толордо. Үтү, сибинини этини мадьылар үлэнтэриттэр атыллылар. Уочаракка ыһаан сыдыыбат, түбүстээх үлэс сыдыар Аюуну бу номо хааабыстыбаны өссө кээтти соруга туруохтаах. Ол эрэри комбинат салалтата, сибинини истинин барса сүүбүтүн, ночооттообуунан, ааһан, эһэргэ былаанньыр Дьигини, үкэс кыра оҕолордоох дьахталлар үлэниэр тэрилтэлэр буоларынан комбинат салалтата шинитин ынах сүүһуу итинни өссө иккэтэр, сибинини эттэн далаһы аккаастаммата, оҕуруот астары үүннэри көрүгүн өссө дэлэтэр табыстаах буолазон сол нурдук. Ити бопуруоһу администрация уонна профном коллективны кытта субалаһан, биэр табыстаах сүүлү буулааһыгар өрөнөбит.

Комбинат савалтата
сын хаалбыг тухай нзар
талыгэр бмданы үлэ ба
ры керүнээрнэгэр толо
рорер биге эрэлтээх
окумер үлэи-хамалын та
рийер тологу кыстатлах

С. АЛЕРСЕЕВ.

Нуостара ууаастага — биһиги оройуо-
мун Уус-Майаны кытта биһи кыраныс-
сатыгар баар чыссын дойдун. Манна Бэс
Күүлүтүг баара-суора биһи сытан ордун
кэн иһигэр албэх үлэ ытыктыына.
Ыраах Воронежскай уобаластан кэлэн
уэлдир Олег Борисович Неумологов са-
лайар тутуутун биригээдэтэ Бэс Күүлүн
аныгы тууунан букатын атын көрүн-

